

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Районен съд – Свиленград

Втори наказателен състав

Изх. № 2009

Дата: 16.04.2024г.

*Образовае К.9. № 16 Каз.г.
Трети състав на ирредента на
на искането с ирредента на
К.9. № 15 Каз.г.
Определен състав - докладчик
свдк. Иване
Симова
18.04.2024г.*

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД НА
Р. БЪЛГАРИЯ

ГР. СОФИЯ, БУЛ. КНЯЗ
АЛЕКСАНДЪР ДОНДУКОВ 1,
ОБЩ. СТОЛИЧНА, ОБЛ.
СОФИЯ (СТОЛИЦА)

На Ваш вх. № 212КД/09.04.2024г.

Във връзка с изпълнение на указанията, дадени в Разпореждане от 12.04.2024г. на Председателя на Конституционния съд на Р. България за отстраняване на нередовност на подаденото искане, приложено изпращаме Ви подписано от съдията - докладчик по НОХД № 20245620200216/2024г. по описа на РС - Свиленград Искане до КС, ведно със заверени преписи за връчване на заинтересованите страни.

Приложение: подписано Искане до КС, ведно със заверени преписи до заинтересованите страни.

С уважение:

Добринка Д. Кирева
СЪДИЯ

Изготвил:

Десислава Д. Каратепелиева, Съдебен деловодител, . . .

ИСКАНЕ

от 2ри наказателен състав на Районен съд Свиленград с председател: Добринка Кирева по **НОХД № 216/2024** год. по описа на съда

за установяване на противоконституционност на разпоредбата на **чл.3436,ал.5 от НК** поради противоречието ѝ с разпоредбите на чл.4, чл. 17, ал. 1 и 3, чл. 56 и 57 от Конституцията и чл.5, ал.4 от Конституцията във връзка с член 2, точка 4 от Директива 2014/42; член 2, параграф 1 от Рамково решение 2005/212; член 52, параграф 1 от Хартата; чл.49,параг.3 от Хартата на основните права на ЕС ; Член 54 от ХОПЕС

Правно основание: чл. 150, ал. 2 от Конституцията на Република България

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

На основание чл. 150, ал. 2 от Конституцията на Република България (Конституцията), се обръщам към Вас с искане да установите противоконституционност на разпоредбата на **чл.3436,ал.5 от НК** поради противоречието ѝ с разпоредбите на **чл.4, чл. 17, ал. 1 и 3, чл. 56 и 57 от Конституцията и чл.5, ал.4 от Конституцията** във връзка с **член 2, точка 4 от Директива 2014/42; член 2, параграф 1 от Рамково решение 2005/212; член 52, параграф 1 от Хартата; чл.49,параг.3 от Хартата на основните права на ЕС ; Член 54 от ХОПЕС.**

1.По допустимостта на искането

С Определение по хода на делото от 29.03.2024 год. постановено по Наказателен общ характер дело № 216/2024год. на Районен съд Свиленград, Второ наказателно отделение, съдът прие, че е налице несъответствие на разпоредбата на **чл.3436,ал.5 от НК** с разпоредбите на чл.4, чл. 17, ал. 1 и 3, чл. 56 и 57 от Конституцията и чл.5, ал.4 от Конституцията във връзка с член 2, точка 4 от Директива 2014/42; член 2, параграф 1 от Рамково решение 2005/212; член 52, параграф 1 от Хартата; чл.49,параг.3 от Хартата на основните права на ЕС ; Член 54 от ХОПЕС и спря производството по НОХД № 216/2024 год. по описа на Районен съд Свиленград.

В съответствие с определението за спиране на делото и на основание чл. 150, ал. 2 от Конституцията, съставът внася въпроса в Конституционния съд.

Искането е в съответствие с настъпилото изменение в чл. 150, ал. 2 от Конституцията на Република България, съгласно която всеки съд по искане на страна по делото или по своя инициатива може да сезира Конституционния съд с искане за установяване на несъответствие между закон, приложим по конкретното дело, и Конституцията.

За да бъде допустимо настоящото искане по делото, висящо пред Районен съд Свиленград, следва да се прилага закон, който според съдебния състав е противоконституционен (по аргумент от чл. 150, ал. 2 от Конституцията) и да е възможно решението на Конституционния съд да

Моторното превозно средство е послужило за извършване на престъплението.

Престъпленията са извършени от същия при пряк умисъл. От обществено опасното му поведение не са били причинени имуществени вреди.

По делото не са иззети веществени доказателства.

Направените по делото разноски за преводач в общ размер на 75 лева на основание чл.189, ал.2 от НПК да останат за сметка на съответния орган, а направените по делото разноски в размер на 365,83 лева за извършени експертизи на основание чл.189,ал.3 от НПК следва да се заплатят от обвиняемия.

3. По основателността на искането

Съгласно обнародвания в ДВ бр. 67 от 2023 г. Закон за изменение и допълнение на Наказателния закон, в § 38., т.2 е създадена ал.5 на чл. 343б, съгласно която : „В случаите по ал. 1 – 4 съдът отнема в полза на държавата моторното превозно средство, послужило за извършване на престъплението и е собственост на дееца, а когато деецът не е собственик – да присъди равностойността му.“

Същата според настоящият съдебен състав, води до несъразмерност на наказанията спрямо тежестта на престъпленията по чл.343б,ал.1-4 от НК и представлява необоснована намеса на Държавата в гарантираното от Конституцията право на собственост, във връзка с преследваните от закона легитимни цели.

Що се отнася до предвиденото в ал.5 „**отнема в полза на държавата моторното превозно средство, послужило за извършване на престъплението**“,следва да се има предвид,че- Правото на собственост се гарантира и защитава от Конституцията, като в своята практика Конституционният съд трайно застъпва становището,че "задължение на държавата е да гарантира и защити правото на собственост и да осигури неприкосновеността на частната собственост чрез закон и че е недопустимо по законодателен път да се посяга на тази неприкосновеност".

При съобразяване на принципа на правовата държава по чл. 4, ал. 1 от Конституцията и установените в чл. 57, ал. 2 от Основния закон параметри за упражняване на основните права, правото на собственост може да бъде ограничавано, но само ако ограничението е въведено със закон, необходимо е за постигане на конституционно легитимна цел и е пропорционално средство за защита на застрашени конституционни ценности. Всяка намеса в мирното ползване на собствеността трябва да постига справедлив баланс между обществения интерес и защитата на правата на собственика.

Безспорно прогласеният в Конституцията принцип на неприкосновеност на частната собственост не изключва правната възможност за нейното ограничаване, при което абсолютна забрана за такива ограничения няма,

като Основният закон допуска при определени условия принудително отчуждаване на собственост.

Най-силно е ограничението, което позволява принудително отчуждаване за държавни и общински нужди, т. е. трансформирането на собствеността от частна в публична, като тази възможност е закрепена в чл. 17, ал. 5 от Конституцията, но само при спазване на кумулативно дадени изисквания, и това съставлява изключение от принципа за неприкосновеност на частната собственост.

Разпоредбата на чл. 17, ал. 5 от Конституцията е важен ограничител, защото съдържа критериите, при които е конституционно допустимо имуществените права, принадлежащи на частни субекти, да бъдат накърнявани до степен, включваща и отчуждаване от държавата.

Прогласеното в Конституцията задължение за защита на частната собственост предполага при нейното ограничаване със закон да се съблюдава спазването на принципа на пропорционалност (съразмерност), изведен като елемент на принципа на правовата държава, прогласен в чл. 4, ал. 1 от Конституцията.

Съобразно този принцип ограничението на правото на собственост следва да е съразмерно на преследваната цел, но не и да надхвърля необходимото за нейното постигане.

От принципа на пропорционалност произтича изискване намесата в правата на частния собственик да постига справедлив баланс между нуждите на общия интерес и защитата на основните права на гражданите.

В съдебната практика на СЕС по отправени преюдициални запитвания от българските съдилища по наказателни дела / дело С -707/17 и дело С-393/19/ ,съдът в мотивите си е приел, че:

Съгласно член 2, точка 4 от Директива 2014/42 понятието „конфискация“ се определя като „окончателно отнемане на имущество, постановено от съд във връзка с престъпление“. Така мярка като разглежданата в съдебното производство, която води до окончателно отнемане на имущество, постановено от съд във връзка с престъпление, попада в обхвата на посоченото понятие „конфискация“.

Съгласно член 2, параграф 1 от Рамково решение 2005/212 предвижда, че всяка държава членка взема необходимите мерки, за да направи възможно конфискуването, изцяло или частично, на **средства на престъплението и облаги от престъпление**, за които се предвижда наказание лишаване от свобода над една година, или на имущество, чиято стойност отговаря на тези облаги.

От друга страна следва да се вземе предвид член 17, параграф 1 от Хартата, който предвижда , че всеки има право да се ползва от собствеността на имуществото, което е придобил законно, да го ползва и да се разпорежда с него.

Несъмнено гарантираното с тази разпоредба право на собственост не е абсолютно. Всъщност съгласно член 52, параграф 1 от Хартата могат да бъдат налагани ограничения на упражняването на признатите от нея права

и свободи, при условие че тези ограничения действително отговарят на преследваните от Съюза цели от общ интерес и че не представляват по отношение на преследваната цел непропорционална и нетърпима намеса, която би могла да накърни самата същност на така гарантираното право (вж. в този смисъл решение от 16 юли 2020 г., *Adusbef и Federconsumatori*, C-686/18, EU:C:2020:567, т. 85 и цитираната съдебна практика).

Строгостта на санкциите трябва да бъде в съответствие с тежестта на наказваните с тях нарушения, като по-специално се гарантира реално възпиращ ефект и същевременно се съблюдава основният принцип на пропорционалност (решение от 16 юли 2015 г., *Chmielewski*, C-255/14, EU:C:2015:475, т. 23 и цитираната съдебна практика).

Престъпленията предвидени в разпоредбата на чл.343б ал.1-4 от НК не са тежки по смисъл на чл.93,т.7 от НК, но за тях законодателят е предвидил налагане в условията на кумулативност на три вида наказания, а именно „Лишаване от свобода“, „Глоба“ и „Лишаване от право да управлява моторно превозно средство“ /чл.343г от НК/.

Въведената допълнителна репресивна мярка –отнемане в полза на държавата на моторното превозно средство, послужило за извършване на престъплението, което е собственост на деца, която по същността си се приравнява на наказанието „конфискация“, според настоящият съдия докладчик води до прекомерна тежест на наказанията спрямо тежестта на извършеното престъпление, в подобен смисъл е и Определение по дело С-707/17 на СЕС, което разглежда правната природа на отнемането в полза на държавата на паричните средства при извършено престъпление по чл.251 от НК, което към онзи момент е тежко по смисъла на чл.93,т.7 от НК, както и съразмерността на отнемането им при простото неизпълнение на задължението за тяхното декларирането при преминаване през външна за ЕС граница, като е приел, че тази санкция, която се приравнява на „конфискация“, се явява прекомерно тежка, непропорционална на извършеното престъпление и надхвърля необходимото за постигане на преследваните от закона цели.

От друга страна използвания израз "... моторното превозно средство, послужило за извършване на престъплението.." ,според съда е некоректен, тъй като приравнява МПС на средство за извършване на престъплението, доколкото то нито се явява средство на престъплението, нито облага от последното / член 2, параграф 1 от Рамково решение 2005/212/, като аргументите ми за това са следните:

В трайната съдебна практика е прието, че МПС, с което е осъществено престъплението по чл. 343б, ал. 1 -4 НК не се явява "средство за извършване на престъплението" по см. на чл. 53, ал. 1, б "а" НК, предвиждащ отнемането му в полза на държавата.

Преценката на процесното МПС като вещ по см. на чл. 53, ал. 1, б "а" НК следва да се извърши с оглед състава на престъплението по чл. 343б, ал. 1 -4 НК (неговия непосредствен обект, предмет, субект и обективните признаци, най-съществените от които е изпълнително деяние),

дефинициите в правната теория и съдебна практика на понятията "предмет", "средство", "обект и непосредствен обект" на престъпление, разграничителните критерии между предмет и средство на престъплението и задължителните указания, дадени с Тълкувателни решения (ТР) № 104/59, ТР № 84/60 г. и ТР № 18/77 г. на ОСНК на ВС, както и Постановление № 11/71 г. на Пленума на ВС относно приложението на чл. 53, ал. 1 б "а" НК.

Според правната теория, горепосочените понятия са дефинирани, както следва:

Непосредствен обект на престъпление е общественото отношение, което се защитава с конкретния състав на престъпление.

Предмет на престъпление е благо, чрез въздействие върху което се уврежда или застрашава с увреждане обекта на посегателство. Той е отделен елемент на общ. отношението, което е непосредствен обект на посегателство (на престъплението), или материална предпоставка за съществуването на този обект, върху които субектът въздейства пряко и непосредствено и по този начин засяга цялото обществено отношение.

Средство за извършване на престъплението е всичко онова, чрез което се въздейства върху предмета и се уврежда обекта на престъпление. Средствата са поначало нещо външно, което не характеризира обекта на посегателство, т. е. общественото отношение не зависи от тези средства.

Според общоприетото в правната теория, основен разграничителен белег между правните понятия "предмет" и "средство" на престъпление е, че при първото се касае или за елемент на общественото отношение, което се защитава от наказателния закон, или за материална предпоставка за съществуването на това обществено отношение, но винаги част от самото отношение, а при второто – за нещо външно на последното, с което деецът избира да си послужи, за да го увреди.

Престъпленията по чл. 343б, ал. 1-4 НК са регламентирани в глава XI, от НК, озаглавена "Общопасни престъпления", раздел II, озаглавен "Престъпления по транспорта и съобщенията".

Престъпленията имат за непосредствен обект обществените отношения, свързани с безопасността при управление на МПС.

Изпълнителното им деяние се осъществява чрез действие, изразяващо се в управление на МПС от водач с концентрация на алкохол в кръвта му, след употреба на наркотични вещества или техни аналози или при условията на повторност, що се отнася до употребата на наркотични вещества или техни аналози. Престъплението е типично формално или безрезултатно. То е довършено с осъществяване на изпълнителното деяние, като не е необходимо настъпване на общественоопасни последици.

МПС, с което са извършени престъпления по чл. 343б, ал. 1-4 НК ще е вещ по см. на чл. 53, ал. 1, б "а" НК, когато са налице едновременно посочените в разпоредбата 2 условия: 1/ вещта (в случая МПС) да принадлежи на виновния и 2/ тя да е била "предназначена" или "да е

послужила за извършване" на умишленото престъпление (каквото безспорно е и това по чл. 343б, ал. 1 -4 от НК).

Безспорно е, че МПС, с което е извършено престъплението по чл. 343б, ал. 1 -4 НК ако е собственост на деца/така както повелява разпоредбата на чл.343б,ал.5 от НК в първата си хипотеза/, т. е. първото условие по чл. 53, ал. 1, б"а" НК съществува,но същото, не може да бъде вещ "предназначена за извършване на престъпление" по см. на чл. 53, ал. 1, б "а" НК.

Това е така, защото според ТР № 84/60 г., "предназначени за извършване на престъплението" са вещите, с които деецът е имал намерение да извърши престъплението, но то не е било извършено, тъй като е спряло във фазата на приготвянето, когато е наказуемо, или опита". Това разбиране и принадлежността на престъплението по чл. 343б, ал. 1-4 НК към категорията на формалните престъпления, категорично изключва МПС, чрез което то е осъществено, да е вещ, предназначена за извършване на престъплението.

То не е средство за извършване на престъплението и съгл. ТР № 18/77 г., според което, "средствата (оръдията) за извършване на престъплението са извън обществените отношения, които престъплението уврежда, и не са елемент на последното.

Точно обратното важи за МПС, с което е извършено престъпление по чл. 343б ал.1-4 от НК. То не е извън обществените отношения, които престъплението уврежда, а е техен елемент, доколкото чрез въздействие върху МПС (чрез управлението му) се засяга обекта на защита.

Затова при престъплението по чл. 343б ал.1-4 от НК, моторното превозно средство е предмет на престъплението, който не подлежи на отнемане на осн. чл. 53, ал. 1, б. "а" НК. В този смисъл е и ТР № 104/59 г., според което "съгл. чл. 33 НК (сегашен чл. 53 НК) в полза на държавата могат да се отнемат само вещите, които принадлежат на виновния и които са били предназначени или послужили за извършване на престъплението, но не и предметът на последното."

За разлика от престъплението по чл. 343б ал.1-4 от НК и др., сред които това по чл. 234, ал. 1 НК (при което, според ТР № 2/13 г., МПС не е средство за извършване на престъплението), МПС може и да е средство за извършване при други престъпления, напр. по чл. 342, ал. 3, чл. 240, ал. 3, чл. 195, ал. 1, т. 4, пр. 1 НК и др.

В тази връзка и по аргумент за по силното основание,следва да се приеме,че юридическата формулировка „моторното превозно средство, послужило за извършване на престъплението“ е неправилна и неиздържана, но единствено по този начин, квалифицирайки предмета на престъплението като средство за извършването му, може да бъде постановено отнемането му в полза на държавата, което е злоупотреба от страна на законодателя с властта, която притежава да приема закони, в нарушение на член 54 от ХОПЕС и член 4 от Конституцията на РБ, гарантиращ правата на личността в една правова държава.

Още по малко би могло да се приеме,че „моторното превозно средство,

послужило за извършване на престъплението“ може да се приеме за облага от престъплението.

По изложените доводи намирам, че в тази част нормата на чл.343б, ал.5 от НК противоречи на Конституцията и правото на ЕС.

По отношения на предвидената в ал.5 на чл.343б от НК формулировка „..... когато деецът не е собственик – да присъди равностойността му“, считам че на първо място не е ясна правната природа на тази „санкция“.

Същата е несъвместима с легално предвидените в НК наказания, като не може да се категоризира във видовете наказания, изчерпателно изброени в чл.37 от НК, нито има обезщетителен характер за причинени от престъплението вреди, нито пък представлява заплащане на равностойност на вещи, подлежащи на отнемане в полза на държавата, в случаите, когато липсват или са отчуждени (напр.чл.53, ал.2, б.“б“ и чл.242, ал.7 НК).

С тази разпоредба се въвежда неопределена от закона по вид санкция, която безспорно накърнява в огромна степен имуществената сфера на дееца, свръх необходимото за постигане на легитимните цели и в частност на целите на наказанията, дефинирани в член 36 от НК.

Сама по себе си тази „санкция“ в определени случаи ,представлява прекалено тежко „наказание“ , доколкото следва да се присъди равностойността на МПС-което в повечето случаи е на значителна стойност,като напр. товарни композиции, лизингови автомобили, автобуси и т.н., които се управляват от несобственици и в много случаи наети по трудов договор -шофьори .

С тази разпоредба се засягат и правата на законните собственици на МПС,тъй като за определяне на равностойността на МПС, същото следва да бъде оценено от вещо лице по назначена оценъчна експертиза ,която експертиза може да бъде оспорена , респективно МПС задържано за неопределен срок от време,с което се нарушават правата на законните му собственици да ползват вещта необезпокоявано.

Съгласно чл.49,параг.3 от Хартата на основните права на ЕС -Тежестта на наказанията не трябва да бъде несъразмерна спрямо престъплението.

Това се отнася както до отнемане в полза на държавата на собственото на дееца МПС,така и на още по - голямо основание и при присъждане на равностойността на МПС,което не е негова собственост,доколкото ,както се посочи по горе престъплението не е тежко по смисъла на чл.93,т.7 от НК и в същото време за извършените наказания по чл.343б,ал.1-4 от НК има предвидени в условията на кумулативност три наказания/ЛС, Глоба и ЛПУМПС/.

Тъй като присъждането на равностойността не е от вида наказания предвидени в закона,за които отговорността е лична на дееца, се поставя въпросът, дали при последващо принудително събиране на това държавно вземане биха се засегнали необосновано и правата на трети лица, доколкото е неясно дали изпълнението следва да бъде насочено

единствено към личното имущество на осъдения или може да се изпълнява и върху имущество, което е в режим на СИО, както и върху имуществото на наследниците на осъдения, което би било недопустимо, тъй като наказателната отговорност е лична.

Извън горепосоченото, от разпоредбата касаеща присъждане на равностойността, не става ясно, в чия полза следва да бъде присъждана тази равностойност, което безспорно води до празнота в закона и до невъзможност на нейното изпълнение

Неизяснената правна природа на този вид „санкция“ , влече след себе си и редица трудности , свързани с въпросите относно приложението на разпоредбите на чл.23 и чл.25 от НК/групиране на наказанията, относно присъждане на стойността на МПС/, реабилитацията на осъдения и приложението на института на давността.

Безспорно с привнасянето на „санкциите“ предвидени в ал.5 на чл.343б от НК се достига до неоправдано засягане на имуществената сфера , както на наказаното лице , така и на неговото семейство и на законните собственици на МПС, което е било управлявано от дееца, по изложените по горе доводи , което е недопустимо както съгласно Конституцията на Република България, така и според правото на Европейския съюз.

Член 54 от ХОПЕС забранява погаването на признатите в нея права и свободи или ограничаването им в по-голяма степен от предвидената в нея. Това се отнася както до правото на собственост, защитено от чл.17 от Хартата, така и до правото на сигурност на всеки, прогласено в член 6 от нея.

Нововъведената алинея 5 на чл.343б, освен че предвижда несъразмерни спрямо извършеното престъпление наказания, в противоречие с чл.49, пар.3 от Хартата, но и пряко засяга правната сфера на трети лица – собствениците на МПС и семейството на дееца, и евентуалните му наследници, които не са извършили престъпление, но в резултат на престъплението сериозно се засяга тяхната имуществена сфера, респективно отговарят имуществено за извършено от друго престъпление.

Член 17, ал.1 и ал.3, член 56 и член 57, ал.1 от Конституцията съответстват в достатъчна степен и би следвало да се тълкуват в светлината на правата и принципите, прогласени в Хартата.

Тъй като съдържащите се в Хартата права съдържат права, гарантирани от ЕКЗПЧОС и техният смисъл и обхват са същите като дадените им в посочената Конвенция, което е прогласено в чл.52, пар.3 от ХОПЕС, а съгласно член 53 от Хартата никоя нейна разпоредба не трябва да се тълкува като ограничаваща или накърняваща правата на човека и основните свободи, които в съответните им приложни полета са признати от правото на Съюза, от международното право и от международните конвенции, и по-специално от ЕКЗПЧОС, то алинея 5 на член 343б от Наказателния кодекс противоречи на член 5, ал.4 от Конституцията на РБ,

която закрепва в йерархията на нормативните актове предимството на международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България, които са част от вътрешното право на страната, пред тези норми на вътрешното законодателство, които им противоречат.

Предвид изложеното и на основание чл. 150, ал. 2 от Конституцията на Република България моля да образувате конституционно дело и се произнесете относно конституционосъобразността на разпоредбата на **чл.343б,ал.5 от НК**, като установите несъответствието ѝ с чл.4, чл. 17, ал. 1 и 3, чл. 56 и 57 от Конституцията и чл.5, ал.4 от Конституцията във връзка с член 2, точка 4 от Директива 2014/42; член 2, параграф 1 от Рамково решение 2005/212; член 52, параграф 1 от Хартата; чл.49,параг.3 от Хартата на основните права на ЕС ; Член 54 от ХОПЕС .

Моля да конституирате като заинтересувани страни по делото Народното събрание, Президента на Републиката, Министерския съвет, Върховния касационен съд, Върховния административен съд, Висшия адвокатски съвет , главния прокурор и омбудсмана.

Прилагам преписи от искането за предложените заинтересувани страни по делото.

Съгласно чл. 18, ал. 5 и ал. 7 ПОДКС, прилагам заверени преписи от материалите по НОХД №216/2024г. по описа на РС Свиленград.

Съдия :....

/Добринка Кирева/